

Jednotný vnitřní trh, harmonizace práva, volný pohyb zboží (19.9.)

Nejvýznamnější body/poučky/pravidla

Členské státy nesmějí zakázat na svém území prodej zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě.

“Leading cases”

Dassonville (8/74): jakékoli opatření státu, které znamená

- přímé nebo nepřímé
- skutečné nebo potencionální omezení pohybu zboží

Cassis de Dijon (120/78): další odůvodněná omezení: - rybízový likér (Zákaz prodeje je opatřením s rovnocenným účinkem)

- Pravidlo rozumu: kategorické požadavky (vitální zájmy) státu jsou uznány komunitárním (unijním) právem
- proporcionalita a nezbytnost jejich uplatnění
- nesmí být diskriminační

Keck a Mithouard

- regulace marketingových praktik dumpingových cen, když je nediskriminační, není rovnocenným opatřením
- nediskriminační nečinnost když zemědělci bojkotovali dovoz na hranicích je také opatřením s rovnocenným účinkem

Poznámky z přednášky

Vnitřní trh – článek 26 SFEU

1. Unie přijímá opatření určená k vytvoření nebo zajištění fungování vnitřního trhu v souladu s příslušnými ustanoveními Smluv (= pravomoc Unie).
2. Vnitřní trh zahrnuje
 - a. prostor bez vnitřních hranic,
 - b. v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu
 - c. v souladu s ustanoveními Smluv. (*Omezení těch svobod – musí být splněny podmínky*)

Vnitřní trh

• **Obecné zásady**

o **Přehled svobod pohybu**

- ★ Vnitřní trh Unie vznikl 1.1.1993 → nástupce společného trhu EHS
- ★ **Společný trh** = jeden z nejvyšších stupňů ekonomické integrace
 - Zóna volného obchodu, celní unie, společný vnitřní trh a měnová unie
- ★ **Čl. 26 Smlouvy o fungování Evropské unie** → prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn **volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu/plateb** → koncepce čtyř základních tržních svobod = dále používám *čtyřka*
- ★ Jednalo se o **kvalitativní posun**, nikoli kvantitativní → svobody byly stále čtyři
 - Odstraňování technických, daňových a hmotných překážek

- **Tvorba a rozvoj doprovodných politik vnitřního trhu** → politika soudržnosti → posílení ekonomické a sociální soudržnosti vyrovnáváním rozdílů v míře rozvoje různých regionů
- **Absorpce občanského prvku** → předtím pouze ekonomického
 - o Návaznost na vytvoření občanství Unie
 - o Volný pohyb osob → dříve pohyb ekonomický = práce/podnikání → nyní i mimoekonomický
- ★ Každá svoboda vykazuje své vlastní pojmové znaky
 - Snaha o vzájemné nepřekrývání
- o **Jednotná analýza slučitelnosti opatření se svobodami pohybu**
 - ★ Významné společné rysy svobod → společným cílem je vytvoření vnitřního trhu srovnatelného s vnitrostátním trhem v souvislosti se čtyřmi svobodami → směřují k odstranění překážek
 - ★ Průzkum podle **čtyřfázové analýzy**
 - Zda je dané opatření v působnosti předmětné svobody pohybu
 - Zda toto opatření představuje omezení dané svobody pohybu
 - Zda může být takové omezení odůvodněno určitým veřejným zájmem
 - Zda je toto omezení přiměřené/proporcionální
 - ★ Důležitý je **unijní prvek** → svoboda jen mezi členskými státy
 - Stačí potenciální dopad
 - Nevztahuje se na čistě vnitrostátní situace
 - Není zákaz obrácené diskriminace → státní příslušníci jsou v nevýhodě před cizinci → mohou ji zakazovat vnitřní normy
 - o Pokud taková úprava existuje mohou soudy pokládat předběžné otázky i k odstranění obrácené diskriminace, musí ji ale uvést v odůvodnění
 - ★ **Tři základní formy omezení**
 - **Přímo diskriminační opatření na základě státní příslušnosti**
 - o Vychází ze zákazu diskriminace z důvodu státní příslušnosti
 - o Jakékoli nerovné zacházení se **čtyřkou** z jiných členských států, které vede k jejich znevýhodnění
 - o Musí být neodůvodněno
 - o Čl. 18 smlouvy o fungování Evropské unie
 - **Nepřímé diskriminační opatření na základě státní příslušnosti**
 - o Opět vychází ze zásady zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti
 - o Jiná rozlišovací kritéria, ale stejný výsledek jako přímá opatření
 - ★ Kritériem může být například bydliště fyzické osoby
 - Překážky, které se použijí bez rozdílu na tuzemské a migrující osoby, zboží, služby a kapitál, ale které i přesto volný pohyb omezují
 - ★ **Fungování základních tržních svobod není bezvýjimečné**
 - Naléhavý společenský zájem svobody omezit → tyto důvody vychází z judikatury a z primárního práva
 - o Výjimky nezakotvené v primárním právu musí být dostatečně odůvodněné, musí se pohybovat v neharmonizované oblasti

a musejí být způsobilé k dosažení svého cíle, tak že to nejde jinými mírnějšími prostředky

- o **Primární právo** → veřejný pořádek, veřejná bezpečnost
- o **Judikatura** → ochrana národního kulturního dědictví
- o Příklon spíše k restriktivnímu pojetí výjimek z pozice Soudního dvora

- **Volný pohyb zboží**

- o = přechod zboží přes hranice členských států, aniž by docházelo k diskriminaci podle původu zboží

- ★ Nyní i zákaz nediskriminačních překážek
 - ★ Zakázána omezení volného pohybu i uvnitř členského státu

- o **Působnost pravidel o volném pohybu zboží**

- ★ Zboží = výrobky = produkty
 - ★ Judikatura soudního dvora → **zboží** = výrobky jejichž hodnota je vyjádřena v penězích a jež mohou být předmětem obchodní transakce → Komise vs. Itálie

- Zejména věci **movité**
 - **Nemovitosti** nevykazují způsobilost k pohybu → jejich převody a zákaz diskriminace při nich souvisí s volným pohybem kapitálu a plateb
 - Předmět musí mít **ekonomickou hodnotu**, kterou získá zejména výrobou, ovladatelností
 - o Může být i negativní → odpad určený k recyklaci
 - o Divoká zvěř a ptactvo jsou ovladatelní lovem
 - Nejen věci hmotné → i elektřina
 - **Produkty** = výsledky zemědělské výroby → upraveny zvlášť se společnou zemědělskou politikou
 - **Negativní definice** → vyloučení z okruhu zejména věcí extra commercium
 - Specifická pravidla pro věci vyžadující zvláštní režim → zbraně a vojenský materiál
 - **Převoditelná práva** → práva duševního vlastnictví, práva rybolovu
 - **Mezní kategorie** → platné oběživo = volný pohyb kapitálu, určité kusy peněz například pro numismatické účely = volný pohyb zboží
 - **Čl. 28/II smlouvy o fungování EU** → **zboží pocházející ze třetích zemí**, které je ve členských státech ve volném oběhu
 - **Čl. 29 smlouvy o fungování EU** → zboží ze třetích států, které splnilo náležitosti dovozu do Unie → například zaplacení cel, ...
 - ★ **Hranicí** se rozumí vnitřní hranice mezi členskými státy i hranice Unie se třetími státy
 - Principy volného pohybu zboží se aplikují i na území Evropského hospodářského prostoru → Island, Lichtenštejnsko, Norsko
 - Dále na území Andorry, Monaka, San Marina, Vatikánu a Turecka
 - I některá zámořská území členských států
 - → celní prostor je větší než území Unie
 - ★ Působnost je nezávislá na státní příslušnosti obchodníků ani místo jejich pobytu

- Relevantní je pouze **původ zboží** v některém členském státě případně splnění podmínek zboží ze třetích států
- **Omezení volného pohybu zboží**
 - o **Zakázané omezení**
 - ★ **Fiskální/tarifní** → dovozní, průvozní nebo vývozní cla, poplatky s rovnocenným účinkem **čl. 28 až 30 smlouvy o fungování EU**
 - ★ **Kvantitativní** → množství omezení dovozu a vývozu a opatření s rovnocenným účinkem **čl. 34 až 36 smlouvy o fungování EU**
 - ★ **Diskriminační nebo ochranné vnitřní zdanění**
 - ★ Jedná se o **přímo účinná ustanovení** → soukromé osoby se jich mohou vůči státům dovolávat
 - Je přípustně i **horizontální přímý účinek** → soukromé osoby se mohou dovolávat i vůči jiným soukromým osobám → nejedná se o ustálenou judikaturu → **nejedná se o obecné pravidlo**
 - o **Zákaz dovozních, průvozních nebo vývozních cel**
 - ★ Všechna tato cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou neslučitelné s **celní unií** → jednotný celní prostor s jednotnými vnějšími cly vůči třetím státům a se zákazem vnitřních cel mezi členskými státy → **čl. 28 smlouvy o fungování EU**
 - Vztahuje se na veškeré zboží ve volném oběhu v rámci celního území Unie → **zboží Unie**
 - o **Výrobky pocházející z členských států** → podle místa, kde byl výrobek zhotovován a zhodnocen → nejvýznamnější stádium procesu získání ekonomické hodnoty
 - o **Výrobky ze třetích zemí** → **čl. 29 smlouvy o fungování EU** → splněny dovozní náležitosti a zaplacená cla a další poplatky a u kterých nedošlo k plnému ani částečnému navrácení těchto cel
 - o Pravidla původu určuje sekundární právo → zejména celní kodex
 - ★ Clo definováno sekundárním právem → modernizovaný celní kodex a společný celní sazebník
 - ★ **Poplatek s rovnocenným účinkem** definuje judikatura → jakýkoli poplatek, i když nepatrný, bez ohledu na jeho účel a způsob vymáhání, který je uvalen jednostranně na domácí nebo cizí výrobky jen proto, že překračují hranici, a to i v případě, že není vybírán ve prospěch státu, nemá ochrannou ani diskriminační povahu a výrobek, na který byl uvalen, nekonkuruje zboží domácí výroby → **24/68 Komise vs. Itálie**
 - ★ Nejsou připuštěny žádné výjimky → nepoužijí se důvody obecného zájmu čl. 36 smlouvy o fungování EU
 - ★ **Dva druhy poplatků**, které za cla ani poplatky s rovnocenným účinkem **považovány nejsou** → nejsou zakázány
 - Poplatky za poskytnuté služby, které jsou přiměřené odpovídajícím výhodám dovozce a vývozce
 - Poplatky za zdravotní inspekce vyžadované samotným unijním právem

- ★ Tato ustanovení doplněna o zákaz diskriminačního zdanění **čl. 110 Smlouvy o fungování EU** → prevence proti obcházení zákazu cel jinými daňovými povinnostmi
- o **Zákaz kvantitativního omezení**
 - ★ **Čl. 34 a 35 Smlouvy o fungování EU**
 - ★ Skrytá množstevní omezení → **opatření s rovnocenným účinkem množstevním omezením**
 - Třeba rozlišovat taková opatření omezení vývozu a opatření omezení dovozu
 - **Opatření s rovnocenným účinkem omezení dovozu** → jakákoli opatření jež mohou skutečně nebo potencionálně přímo nebo nepřímo narušit pohyb zboží uvnitř Unie → **8/74 Dassonville**
 - o **Tři kategorie**
 - ★ Opatření přijatá členským státem/jiným subjektem, jejichž cílem je méně příznivé zacházení s výrobky přicházejícími z jiných členských států
 - **Přímá omezení dovozců** → přísnější technické nebo zdravotní kontroly dováženého zboží
 - ★ Překážky volnému pohybu zboží vyplývající, při nedostatku harmonizace, z použití vnitrostátních pravidel obsahujících požadavky na zboží pocházející z jiných členských států, kde jsou legálně vyráběny a uváděny na trh
 - → **120/78 Cassis de Dijon**
 - **Nepřímá omezení** → stanovení podmínek pro vzhled nebo obaly dovážených výrobků
 - ★ Jakékoli jiné opatření, které brání v přístupu výrobků pocházejících z jiných členských států na trh členského státu
 - Zákaz používání určitého výrobku na území daného státu
 - → **C-110/05 Komise v. Itálie**
 - o **Příklady** → licence pro dovoz zboží, inspekce a kontroly, povinnost doložit certifikát původu, ...
 - o **Nepovažují** se za ně opatření, která omezují či zakazují některé způsob prodeje
 - ★ Nebrání vnitrostátní úpravě toho kdy, kde, jak a kým může být zboží prodáváno → tato úprava však musí dopadat jak na výrobky vnitrostátní, tak i na výrobky z jiných členských států → **C-268/91 Keck a Mithouard**
 - Zvláštním druhem **omezení je to, které vyplývá z jednání soukromých osob**
 - o Demontrace proti dovozu zboží z jiných členských států → porušování veřejného pořádku, a dokonce i ničení zboží demonstranty

- o → porušení zákazu → členský stát měl přijmout opatření, aby se toto nedělo
- o Je potřeba brát do úvahy vztah k realizaci základních práv a svobod → svoboda shromažďovací
- **Čl.35 smlouvy o fungování EU → zákaz omezování vývozu**
 - o Opatření diskriminující zboží určené k vývozu oproti zboží určenému pro vnitrostátní trh
 - o Například → vývozní licence, ...
- o **Odůvodněná omezení volného pohybu zboží**
 - ★ Aby takové omezení bylo legální musí být odůvodněno zájmem uvedeným ve **čl. 36 Smlouvy o fungování EU** nebo jinými kategorickými požadavky a musí být přiměřené
 - ★ Cla a poplatky s rovnocenným účinkem jsou zakázány vždy → nelze je legálně zakládat
 - ★ **Důvody obecného zájmu uvedené ve smlouvě o fungování EU**
 - Taxativní výčet
 - Čistě ekonomické důvody nemohou omezení odůvodnit
 - **Veřejná mravnost**
 - o Nekomerční omezení sloužící k ochranně mravního vývoje nezletilých nebo osob, kde by mohlo dojít k urážce náboženského cítění
 - o Restriktivní aplikace
 - **Veřejná bezpečnost**
 - o Například individuální znaky výrobku, které ho činí způsobitelným k páčání trestné činnosti, ...
 - **Ochrana zdraví a života lidí a zvířat**
 - o Obtížné vykládat restriktivně → v sázce je zdraví
 - o Důsledné pojetí přiměřenosti → zkoumání, zda daného výsledku nejde dosáhnout i jinak
 - **Ochrana národního kulturního pokladu**, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu
 - o Určení podle vnitrostátních předpisů
 - o Podrobnosti stanovuje sekundární právo → směrnice 93/7 o navrácení kulturních statků neoprávněně vyvezených z území členského státu
 - **Ochrana průmyslového a obchodního vlastnictví**
 - o Ochranné známky, průmyslové vzory, patenty a autorská práva
 - o Unijní právo má omezený vliv na práva duševního vlastnictví → spadají do vnitrostátní úpravy
 - ★ **Kategorické požadavky**
 - Vyvinula judikatura Soudního dvora EU → demonstrativní výčet
 - Ochrana základních práv, ochrana životního prostředí, bezpečnost silničního provozu, ...
 - Mohly ospravedlnit pouze nediskriminační opatření → v novější judikatuře i tyto

- **Princip vzájemného uznávání** → doktrína uznatelnosti vnitrostátních právních předpisů tam kde neexistuje unijní úprava
- Prodej zboží řádně vyrobeného a obchodovatelného v jednom členském státě by neměl být omezen bez spravedlivých důvodů v jiném členském státě → 120/78 Cassis de Dijon

★ **Přiměřenost**

- Je nutné prokázat, že dané omezení je nezbytné pro dosažení sledovaného cíle
 - o Není možné cíle dosáhnout jinými mírnějšími prostředky
 - o 120/78 Cassis de Dijon
- Nesmí jít o svévolnou diskriminaci nebo zastřené omezování obchodu mezi členskými státy